

Eerlijk,

duurzaam

en sociaal

VERKIEZINGSPROGRAMMA

2022 - 2026

PRO
Gulpen-Wittem

Inhoudsopgave

- 1. Inleiding: PRO-passiepunten voor de raadsperiode 2022-2026** **P3**
- 2. Wij staan voor eerlijke politiek en nemen inwoners serieus** **P4**
- 3. Wij zetten ons in voor een gezonde samenleving waarin iedereen mee kan doen** **P8**
- 4. Wij beschermen ons prachtige landschap en kiezen voor duurzaam grondgebruik** **P14**
- 5. Wij werken aan een energieneutrale toekomst** **P20**
- 6. Wij staan voor een woonbeleid voor jong en oud** **P24**
- 7. Wij stellen grenzen aan de groei van het toerisme** **P29**
- 8. Wij houden van kunst en cultuur** **P34**
- 9. Wij zorgen voor een betaalbaar accommodatiebeleid** **P37**
- 10. Wij passen goed op úw geld** **P39**
- 11. Wij werken aan een veilige gemeente** **P42**

1. Inleiding: PRO-Passiepunten voor de raadsperiode 2022-2026

In dit verkiezingsprogramma vindt u de passiepunten van PRO Gulpen-Wittem voor de raadsperiode 2022-2026. Natuurlijk kijken we daarbij ook naar de jaren daarna. Dit zijn punten die uitgaan van onze waarden en die invulling geven aan ons idee over de lokale democratie en

het welbevinden van de inwoners van de gemeente Gulpen-Wittem. We zijn overtuigd van de kracht van de inwoners van deze gemeente en geloven in een goed werkende lokale democratie, als je daar je best voor doet.

Passiepunten

- 1. Wij staan voor eerlijke politiek en nemen inwoners serieus.**
- 2. Wij zetten ons in voor een gezonde samenleving waarin iedereen mee kan doen.**
- 3. Wij beschermen ons prachtige landschap en kiezen voor duurzaam grondgebruik.**
- 4. Wij bouwen aan een energieneutrale toekomst.**
- 5. Wij staan voor een woonbeleid voor jong en oud.**
- 6. Wij stellen grenzen aan de groei van het toerisme.**
- 7. Wij houden van kunst en cultuur.**
- 8. Wij zorgen voor een betaalbaar accommodatiebeleid.**
- 9. Wij passen goed op úw geld.**
- 10. Wij werken aan een veilige gemeente.**

2. Wij staan voor eerlijke politiek en nemen inwoners serieus

Bestuurscultuur

PRO hecht aan een betrouwbare overheid. Dit is keihard nodig om het vertrouwen in de overheid te vergroten. De afgelopen raadsperiode is er door de PRO-raadsleden en -wethouders gewerkt aan een nieuwe bestuurscultuur, waarbij de inhoud

van het debat voorop staat en niet de vraag wie of welke partij iets naar voren brengt. PRO heeft de afgelopen raadsperiode laten zien dat de partij zich zowel als coalitiepartner, als oppositiepartij, altijd laat leiden door de inhoud.

Belangrijke uitgangspunten hierbij blijven:

- Ingrijpende plannen worden in hun geheel gepresenteerd aan de raad en aan de inwoners voordat er geld wordt gevraagd aan de raad.
- Heldere besluitvorming vereist ook dat er zicht is op eventuele alternatieven: de raad moet keuzes kunnen maken tussen verschillende plannen met de daarbij horende kostenplaatjes.
- De hele raad (coalitie en oppositie) moet alle en dezelfde informatie hebben om goede keuzes te kunnen maken.
- PRO wil de openbaarheid van besluitvorming te allen tijde bewaken.
- Vergaderingen onder geheimhouding vinden alleen plaats als dit echt strikt noodzakelijk is, bijvoorbeeld als personen beschadigd kunnen worden of er een zakelijk belang van de gemeente in het

Integriteit

Raadsleden, evenals beëdigde burgerfractieleden en collegeleden zijn zich bewust van hun voorbeeldfunctie en moeten er dan ook zorg voor dragen dat elke schijn van belangenverstrengeling wordt voorkomen.

Dualisme

Goed besturen vereist samenwerken en op inhoud controleren. De gemeenteraad is de baas en dat brengt een grote verantwoordelijkheid met zich mee. Het is de taak van de gemeenteraad, dus coalitie en oppositie samen, om het college van burgemeester en wethouders te controleren en waar nodig te corrigeren. Dat vereist een dualistische werkwijze waar het normaal is dat raadsleden onderling de discussie aangaan en ook het lef hebben om, ook als coalitiepartner, het niet altijd eens te zijn met het college van B&W.

Duurzaamheid

College- en raadsvoorstellen worden getoetst aan de duurzaamheidscriteria *People, Planet, Profit*; het beleid moet goed zijn voor de mens, de planeet en welzijn van de inwoners. De Duurzame ontwikkelingsdoelstellingen zijn in 2015 door de Verenigde Naties vastgesteld als de mondiale duurzame ontwikkelingsagenda voor 2030. De SDG's (Sustainable Development Goals of Duurzame Ontwikkelingsdoelen) zijn zeventien doelen om van de wereld een betere plek te maken in 2030.

Ze zijn een mondiaal kompas voor uitdagingen als armoede, onderwijs en de klimaatcrisis. PRO Gulpen-Wittem onderschrijft deze doelen en wil ze als uitgangspunt hanteren bij beleidsontwikkelingen.

Inwoners aan zet

Inwoners willen graag meedenken als het gaat om zaken die hen direct raken. PRO Gulpen-Wittem vindt burgerparticipatie heel belangrijk en zal hier dan ook op blijven inzetten, maar realiseert zich ook dat we er nog niet zijn. De afgelopen jaren zijn er belangrijke stappen gezet om de zelfsturing in de dorpen van de grond te krijgen, daar gaan we mee door. Zelfsturing, en ook burgerparticipatie, vereisen wel een andere opstelling van college en raad en bovenal de moed om te durven loslaten.

Een denktank van inwoners kan het gemeentebestuur helpen op allerlei gebied. We kunnen veel meer gebruik maken van de brede expertise die aanwezig is in onze gemeente bij allerlei specialisten, waarbij we ook denken aan lokale ondernemers en agrariërs. Het PRO landbouwevenement in maart 2020 heeft laten zien dat die bereidwilligheid in die laatste sector volop aanwezig is.

Jongeren

Ook jongeren nemen we serieus, we luisteren naar hun ideeën en zijn voorstander van een jeugdraad. De maatschappelijke inzet van jongeren waarderen we met de toekenning van een jeugdlintje.

Eerlijke politiek

Eerlijke politiek en inwoners serieus nemen kan alleen als de communicatie tussen burgers en bestuur goed georganiseerd is. Het is een belangrijke taak van de gemeente om er voor te zorgen dat aan deze randvoorwaarde wordt voldaan.

Vergaderingen live volgen

Mede door de inzet van PRO Gulpen-Wittem kunnen openbare vergaderingen van de raad en commissies nu via een livestream verbinding worden gevolgd. Natuurlijk willen we dit behouden. PRO Gulpen-Wittem zet zich in voor een gemeente rijk aan verenigingen en sportclubs en de daarbij

behorende gemeenschapshuizen en faciliteiten, culturele en vrijwilligersinitiatieven, zodat er genoeg te beleven valt voor jong en oud, iedereen mee kan doen in de samenleving en sociale contacten gestimuleerd worden.

Samenwerking met buurgemeenten

Veel van onze voorzieningen voeren we uit samen met andere gemeenten, zoals afvalinzameling (Rd4) en vervoer op maat (Omnibuzz). Daarin willen we een actievere rol spelen. PRO Gulpen-Wittem wil de samenwerking met buurgemeenten, met name Vaals en Eijsden-Margraten ('Lijn 50') en het zogenaamde Middengebied (de negen gemeenten ingeklemd tussen Maastricht, Heerlen en Sittard-Geleen) doorontwikkelen. Veel maatregelen werken immers beter of zijn slechts zinvol als ze gemeente grensoverschrijdend worden genomen, denk aan verkeer en natuurbescherming. Om dezelfde reden ook is het belangrijk goed

contact te onderhouden met overheden buiten onze landsgrenzen, we liggen immers in het hart van de Euregio.

Sociale taken

Tenslotte onze sociale taken: deze voeren we gezamenlijk uit als Sociale Zaken Maastricht Heuvelland. Ook daarin zouden we best een steviger rol mogen spelen als het aan PRO ligt. Het volgende hoofdstuk legt uit waarom.

3. Wij zetten ons in voor een gezonde samenleving waarin iedereen mee kan doen

Ondersteuning

De gemeente heeft een belangrijke taak in het ondersteunen van mensen die dat nodig hebben. Zij is verantwoordelijk voor de uitvoering van de Jeugdwet, de Participatiewet en de WMO. De kloof tussen mensen die zich goed zelf kunnen redden en mensen die extra ondersteuning nodig hebben wordt steeds groter.

De vergrijzing maakt dat we steeds meer ouderen in onze gemeente krijgen. Dat betekent niet dat we jongeren en jonge gezinnen uit het oog moeten verliezen.

Inclusieve gemeente

Wij streven naar een inclusieve gemeente waarin iedereen zich thuis voelt, waar iedereen zich vrij voelt en zich durft te uiten. Een gemeente waarin iedereen mee kan doen, ongeacht leeftijd, gezondheid, inkomen en culturele achtergrond. Wij tolereren geen discriminatie, ook niet op basis van achtergrond, geloofsovertuiging of afkomst. We willen acceptatie vergroten door kennis over gendergelijkheid en LHBTIQA+ beschikbaar te stellen en te verspreiden. We houden hierbij

contact met scholen die de nieuwe generatie vormen en dus ook kunnen bijdragen aan het vergroten van een saamhorige en accepterende samenleving.

Het coronavirus

Het coronavirus heeft een groot effect op het welzijn van onze inwoners. Beperkte mogelijkheden om elkaar te ontmoeten, het verlies van dierbaren en de angst voor het virus maken mensen neerslachtig en onzeker. PRO neemt deze zorgen serieus en wil een actieve, faciliterende rol van de gemeente om netwerken en burgerinitiatieven te ondersteunen. Voor jong en oud. PRO maakt zich met name zorgen over de jongeren, die door de langdurige lockdowns hun sociale contacten missen en zich neerslachtig voelen. Ook hun fysieke gezondheid staat onder druk.

Niet uitgesloten is dat we in de toekomst nogmaals getroffen worden door een pandemie of een andere ramp die de samenleving ontwricht. PRO wil daarom ieders fysieke en mentale weerbaarheid blijvend

vergroten. Als corona achter de rug is moeten gemeente(raad), instanties en betrokken inwoners met elkaar evalueren wat positief heeft bijgedragen in deze zware periode.

Gezondheid voorop

Voorkomen is beter dan genezen. Daarom wil PRO een gezonde leefstijl bevorderen door continuering van de landelijke programma's Jongeren op Gezond Gewicht (JOGG), Rookvrije gemeente en Kansrijke Start. We stimuleren sport en buiten spelen en omarmen burgerinitiatieven voor speeltuinen. Het gemeentelijke programma 'Meer bewegen voor ouderen' wordt voortgezet, met een actieve rol voor de sport- en cultuurcoach. De gemeente neemt een actieve rol om de samenwerking met huisartsen, dagbesteding en welzijnsorganisaties om gezondheid te bevorderen. Vooral bij de ouderen die zolang als mogelijk thuis willen blijven wonen.

Samen doen

Samen kun je meer dan alleen. Burgerinitiatieven om ontmoeting te stimuleren omarmen wij van harte. De hoeskamers, samen-eten-projecten, de taalcafés, het alzheimer café en jongeren café zijn niet meer weg te denken uit onze gemeente als fijne ontmoetingsmomenten voor inwoners die niet als vanzelfsprekend in contact komen met anderen. Een Verbindingsmakelaar ondersteunt de burgerinitiatieven in het sociaal domein. Het landelijke programma 'Eén tegen eenzaamheid' wordt met lef opgepakt en doorontwikkeld met onze inwoners, verenigingen, zorg, scholen, en maatschappelijk werk.

Mantelzorg en zorgpartners

Veel zorg komt neer op mantelzorgers. Meedenken met mantelzorgers, voorlichting geven en samen zoeken naar ondersteuning is maatwerk. Met het mantelzorgcompliment spreken we onze waardering uit. De (minimaal 8) urennorm zou niet leidend moeten

zijn als ondergrens voor toekenning. De gemeente speelt ook een actieve rol om zorgpartners te verbinden rondom de zorgvraag van de inwoners.

Oog voor iedereen

We hebben oog voor inwoners die de overheid letterlijk niet meer kunnen volgen omdat ze de basisvaardigheden missen, we bieden hulp bij laaggeletterdheid en het gebrek aan digitale vaardigheden. De gemeente monitort de huisvesting van arbeidsmigranten en controleert of de arbeid- en woonomstandigheden menswaardig zijn. Hallo-Heuvelland wordt ingezet voor de campagne 'praat met elkaar' over zaken als eenzaamheid, armoede, huiselijk geweld, opvoeding en ouder worden.

Bevorderen van een gezonde jeugd

De scholen zijn verantwoordelijk voor goed onderwijs. Ze zijn ook een vindplaats om vroegtijdig problemen bij jongeren te herkennen.

Maatschappelijk Werk en Team Jeugd werken hierin samen met de onderwijspartners. Scholen worden doorontwikkeld tot Integrale Kindcentra, met peuteropvang, kinderopvang, onderwijs en een vast aanspreek-punt van het gemeentelijke Team Jeugd. Het onderwijs is een belangrijke partner voor het bevorderen van een gezonde jeugd. De Gezonde Basisschool van de Toekomst is hiervoor een inspiratiebron.

Scholengemeenschap Sophianum is gelegen in onze gemeente en daar zijn we trots op. Deze middelbare school heeft een regio-functie en samenwerking met onze buurgemeenten is belangrijk om ook hier de zorgtaak goed te kunnen uitvoeren, ook preventief.

Jongerenwerkers zijn actief in de wijken en organiseren jeugd-ontmoetingsplekken. Met de wijkagent wordt ingegrepen als er sprake is van drugs- en alcoholgebruik. Ook wordt ingezet op voorlichtingscampagnes, bij voorkeur met inzet van ervaringsdeskundigen.

Iedereen doet mee

PRO wil sociale uitsluiting door armoede voorkomen.

Inzetten op betaald werk is hierbij het uitgangspunt. De inkomensgrens voor bijzondere bijstand, minimaregelingen en fondsen verhogen we naar 120% om een armoedeval te voorkomen bij het vinden van betaald werk.

Armoede aanpakken

Kinderarmoede moet structureel worden aangepakt, maar waar dat niet lukt zijn er de regelingen uit het Kindpakket: Jeugdcultuurfonds, Jeugdfonds sport, Stichting Leergeld en het Nationaal Jeugdombij. De gemeente wijst burgers beter de weg naar deze regelingen. Inwoners die te maken hebben met Schuldhulpverlening worden niet alleen duidelijk geïnformeerd wat dit inhoudt,

maar weten ook welke voorzieningen er bestaan.

We zoeken de samenwerking met lokale ondernemers om ondersteuning van inwoners die het (tijdelijk) financieel moeilijk hebben, te organiseren. Bijvoorbeeld met een bonnenboekje met een gratis knipbeurt bij de kapper, een gezichtsbehandeling, spullen voor een kinderfeestje of dierenvoeding.

Toegankelijkheid voor iedereen

Al in 2019 is een motie van PRO unaniem aangenomen die het college opdraagt te zorgen dat openbare ruimten en gebouwen in onze gemeente toegankelijk zijn of worden voor iedereen, dus ook voor mensen met een handicap. Sinds die tijd worden wij met regelmaat geïnformeerd dat eraan gewerkt wordt, maar tot nu toe zonder concreet resultaat. PRO wil dat dit punt in het coalitieakkoord wordt opgenomen, zodat er ook daadwerkelijk actie gaat worden

ondernomen. Tevens moet in de openbare ruimte voor één ieder toilet bezoek mogelijk zijn.

PRO zal de invoering van de nieuwe wet op de Inburgering die per 1 januari 2022 in werking trad nauwlettend volgen en in de gaten houden dat statushouders sneller en beter inburgeren en participeren door werk of andere inzet in de samenleving.

Actiepunten

- 1. PRO Gulpen-Wittem wil een Sociale ombudsvrouw of man benoemen als vertrouwenspersoon voor inwoners die vastlopen in de systemen van de overheid.**
- 2. We verhogen de norm voor bijzondere bijstand van 110% naar 120%. Zo kunnen meer mensen met een laag inkomen aanspraak maken op vergoeding van noodzakelijke kosten die ze zelf niet kunnen betalen.**
- 3. We zetten de inwoners centraal en staan open voor experimenten in de uitvoering van wettelijke taken, zoals werken naast de bijstand, en bijstand voor jongeren zonder de vierwekenperiode openbare ruimten en gebouwen in onze gemeente toegankelijk maken voor mensen met een handicap of andersoortige beperking.**

4. Wij beschermen ons prachtige landschap en kiezen voor duurzaam grondgebruik

Ons landschap is ons kapitaal maar staat continu onder druk door uitbreidingsplannen in het buitengebied, toenemende verkeersdruk, en dreigende 'verdozing'. PRO zet daarom in op bescherming van ons landschap, kleinschalige en kringlooplandbouw. In andere hoofdstukken vind je meer over handhaving bij te grote verkeers-druk van motoren, groepen wielrenners en toertochten.

Duurzame landbouw

PRO wil stimuleren dat ons voedsel zoveel als mogelijk lokaal wordt geproduceerd. Zo zijn we niet langer afhankelijk van de grillen van de wereldmarkt. Winkels kopen direct van de producent zodat altijd bekend is wat je eet en waar het is gegroeid. Tevens stimuleren we dat ons voedsel duurzaam wordt geproduceerd. Dat betekent kleinschalig, want mono-teelten en megastallen verlangen de inzet van chemische middelen om ziekten en plagen te

Omgevingsvisie

In 2022 wordt landelijk de nieuwe omgevingswet ingevoerd. Deze wet verlangt de vaststelling van regionale, gemeentelijke en lokale omgevingsvisies. In 2021 is door onze gemeente en onze buurgemeenten een zogenaamde Bouwstenennotitie opgesteld

waarin staat hoe de omgeving dient te worden vormgegeven qua inrichting, natuurlijke en sociale samenstelling. Op grond daarvan kunnen maatregelen worden getroffen om het landschap te beschermen en duurzaamheid te bevorderen.

Hieronder slechts enkele van vele citaten uit de Bouwstenennotitie:

- Tegelijkertijd vormt de moderne landbouw door haar schaalvergroting een bedreiging voor de kleinschaligheid van het landschap.
- Van een gemeenschappelijke visie op de toekomst van de landbouw in Zuid-Limburg lijkt nog geen sprake te zijn. Het is weinig realistisch om te verwachten dat een regionale landbouwvisie wordt ontwikkeld door de markt, laat staan door de individuele boer.
- Klimaatadaptatie in dit gebied gaat onder meer om hoogwaterbescherming langs de Maas, het beperken van wateroverlast in de beekdalen, het langer vasthouden van neerslag in het gebied om te voorkómen dat er droogte ontstaat in de landbouw en natuur.

De fractie PRO heeft de afgelopen jaren volop meegedaan bij de voorbereiding van de omgevingsvisie en dat zullen we blijven doen. Maar ook inwoners zijn aan zet. Wij zullen goed naar hen luisteren en hun wensen vertalen in praktische maatregelen om landschap en natuur te behoeden voor verdere uitputting en verschraling.

Landschap

Biologische, natuur-inclusieve en kringlooplandbouw versterken de biodiversiteit en verfraaien het landschap. Daarom steunen wij initiatieven zoals bloeiende akkerranden en strokenteelt. Wij zien graag gemengde bedrijven: aardappelen en graan wisselen af met koeien en kippen. Deze dieren lopen buiten. Als het niet lukt binnen het eigen bedrijf, sluit de keten dan met naburige bedrijven.

Voor openbaar groen wordt een natuurlijk maaibeleid toegepast en bij voorkeur schapen begrazing. Dankzij PRO zagen we in 2021 schapen grazen in het talud bij het

gemeentehuis en op andere plekken waar voorheen bosmaaiers werden ingezet. Daardoor versterkte de biodiversiteit, en het bleek ook financieel aantrekkelijk!

Ook agrariërs onderhouden ons landschap. Zij worden gesteund bij het in stand houden van graften, bosschages, hagen en struwelen. Afbraak ervan wordt tegengegaan middels vergunningenbeleid.

Water

Genoemde landschapselementen gaan erosie tegen en helpen het water vast te houden. Opvang van neerslag is nodig om te dienen als drinkwater voor mens en dier, vooral in droge perioden, en om gewassen

te bevloeiën. Wat ons betreft voert de Geul in de toekomst nog slechts water uit België af, inclusief wat via de Gulp bij ons binnenstroomt. Wij gaan in gesprek met de Belgische overheid om vervuiling van dit water terug te dringen.

In het hoofdstuk Veiligheid wordt aandacht geschonken aan waterveiligheid. De watersnoodramp van juli 2021 heeft ons met de neus op de feiten gedrukt dat ook wij, letterlijk, in gevaar zijn. PRO wil daarom nu doorpakken en maatregelen aanbieden aan en onder de aandacht brengen van inwoners zoals ont-stening van verharde oppervlakten en afkoppeling van regenwater van het riool. Dit laatste eventueel in combinatie met het cadeau doen van een regenton.

Bestaande subsidies worden aanbevolen en nieuwe subsidies worden gestimuleerd.

Waterschap

We zijn al voortdurend in gesprek met het Waterschap. Hoewel bescherming

van het oppervlaktewater en grondwater tot de kerntaken behoren van het Waterschap, kan en moet ook de gemeente hierin een rol spelen.

Binnen de Kaderrichtlijn Water (KRW) betekent dit concreet:

- Het verbeteren van de oppervlaktewaterkwaliteit, zoals maatregelen om verontreiniging met milieugevaarlijke stoffen tegen te gaan en de belasting van het water met gewasbeschermingsmiddelen en nutriënten te verminderen.

- Het versterken van het natuurlijk karakter van watergangen; bescherming van water- en landecosystemen door het veilig stellen van de waterbehoefte voor flora- en fauna en landbouwgewassen verminderen van de gevolgen van overstromingen en perioden van droogte.
- Het voor de lange termijn kwantitatief en kwalitatief verbeteren van (drink)waterbronnen.

Coöperaties

Overall om, maar nog nauwelijks in onze gemeente vind je duurzame landbouw initiatieven. Vaak zijn die opgezet en worden ze onderhouden door burgers, al of niet in samenwerking met bio-bewuste boeren. Op onze website staan voorbeelden.

PRO wil de vorming van zulke csa's (community supported agriculture) en soortgelijke initiatieven stimuleren. Wij ondersteunen consumenten verenigingen (coöperaties) waarvan inwoners lid kunnen worden. Horecaondernemers en winkeliers kunnen ook lid worden. De vereniging sluit contracten af met agrariërs voor de levering van producten. De producent krijgt een

betere prijs omdat de tussenhandel wegvalt, en de consument betaalt minder dan in de supermarkt.

Omdat afnemers mogen helpen bij de oogst verdwijnen kromme komkommers en gedeukte appelen minder snel in de afvalbak. Het zou mooi zijn als op de weekmarkt in Gulpen een kraam wordt ingericht en bemand door leden van de coöperatie voor de afzet van zelf geteelde en verwerkte producten.

Actiepunten

- 1. Wij steunen biologische, natuur-inclusieve en kringlooplandbouw.**
- 2. Voor openbaar groen wordt een natuurlijk maaibeleid toegepast en bij voorkeur schapen begrazing.**
- 3. Regenwater wordt opgevangen en vastgehouden in plaats van te worden afgevoerd.**
- 4. Wij helpen bij de start van een coöperatieve consumentenvereniging en steunen agrariërs die daaraan leveren. Een marktkraam waar deze producten worden aangeboden betaalt geen standgeld.**

5. Wij werken aan een energieneutrale toekomst

Klimaatverandering

We kunnen er niet meer omheen: de aarde warmt schrikbarend snel op. De belangrijkste boosdoener is de alsmaar stijgende CO2-uitstoot. De poolkappen smelten en de zeespiegel stijgt. Het weer wordt extremer: oogsten mislukken door droogte en rivieren overstromen door hevige regenval. In de zomer van 2021 hebben we helaas moeten ervaren dat er ook in onze gemeente overstromingen plaatsvinden met grote gevolgen voor onze inwoners. De CO2 uitstoot moet daarom snel worden verminderd. Dit kan door met een gezonde combinatie van lef, vertrouwen en realiteitszin hieraan te werken.

Daadkracht passend in ons heuvellandschap

PRO neemt haar verantwoordelijkheid om de energietransitie vlot te trekken. Vanzelfsprekend passend in ons 5-sterren landschap en gestoeld

op lokale initiatieven. Pro is voor het isoleren van woningen, het gebruik van warmtepompen en het installeren van zonnepanelen op daken. Pro streeft ernaar om het aantal met zonnepanelen belegde daken in onze gemeente de komende raadsperiode op 50% te brengen.

Maar dit zal helaas niet voldoende zijn. Hernieuwbare energie zal ook buiten de woningen moeten worden opgewekt en opgeslagen. PRO wil

daarom ook de mogelijkheid bieden voor initiatieven voor (kleinschalige) zonnepaneelvelden, ingebed in de natuur.

Een simpele rekensom laat zien dat hiervoor verrassend weinig oppervlakte nodig is*. Verder willen we ook kleine windmolens bij bijvoorbeeld boerenbedrijven stimuleren:

- 1500 woningen met gemiddeld verbruik 3000kWh per jaar. Hiervoor is per woning grofweg 25m² aan zonnepanelen nodig.
- Aangenomen dat een woning gemiddeld 10m² beschikbaar heeft voor zonnepanelen, moet dus 15m² per woning elders worden opgewekt.
- Voor 1500 woningen is dit een totaal oppervlakte van 22500 m², ofwel 2,25 hectare. (orde grootte van 3 voetbalvelden).

Voor de langere termijn zien we mogelijkheden die het gebruik en de productie van waterstof bieden. Hierbij denken we dan aan:

- Waterstofproductie en opslag (in de buurt) om overproductie in de zomer op te slaan en in de winter te gebruiken.
- In koude winters de CV ketels op waterstofgas bij te kunnen laten springen om later volledig over te kunnen schakelen op waterstof.

Ontwikkelingen die nodig zijn om dat op termijn mogelijk te maken willen we dan ook stimuleren.

Warmtetransitie

Voor de warmtetransitie wil PRO dat de gemeente al dan niet in regionale samenwerking onderzoek laat doen naar alternatieve warmtebronnen zoals deze in de Warmtevisie onlangs

(december 2021) is vastgesteld. Toepassingen die gebaseerd zijn op (hybride) warmtepompen kwamen uit de technische analyse als prima uitvoerbare optie naar voren.

Daarnaast willen we verder onderzoek laten doen naar:

- Gebruik van lage temperatuur aardwarmte voor de bierbrouwerijen.
- Gebruik van houtachtige biomassa (snoeiresten).
- Zonneboilers bij zwembaden. Thermische Energie uit Oppervlaktewater (TEO) en dan in het bijzonder aan de Geul.
- Warmteterugwinning door balans-ventilatie voor scholen, gemeenschapshuizen, sportzalen, gemeentehuis, cafés, restaurants en meer.

Innovatie

We willen innovatieve ideeën van inwoners en coöperaties een kans geven. Naast een informerende en adviserende rol vinden we dat de gemeente daarbij ook een faciliterende en daar waar dat opportuun is, ook een participerende rol moet hebben. Het groenloket van de gemeente moet daartoe ook worden uitgebreid.

Fonds

Daarom ook heeft PRO reeds actie ondernomen om te komen tot een fonds dat voorziet in middelen waar inwoners een beroep op kunnen doen om initiatieven in relatie tot de energie- en warmte transitie te kunnen bevorderen. Daarnaast kan dit fonds ook voorzien in het tegengaan van de energiearmoede.

Actiepunten

- 1. Een fonds van minimaal € 300.000 voor burgerinitiatieven voor de energietransitie en om energie-armoede tegen te gaan.**
- 2. Inzetten op energiebesparing door isoleren, consuminderen, stimuleren van Openbaar Vervoer- en fietsgebruik.**
- 3. Uitbreiden aantal elektrische deelauto's na evaluatie hiervan in Mechelen.**
- 4. Het is onze ambitie het aantal met zonnepanelen belegde daken in onze gemeente de komende raadsperiode op 50% te brengen.**
- 5. Kleine zonnevelden met direct rendement voor de inwoners; zolang als nodig om in de elektriciteitsbehoefte te voorzien en waar het landschap dit toelaat.**
- 6. Extra laadpalen voor fietsen en auto's. In alle kernen en met oog voor de behoeften van inwoners én bezoekers, dus ook in Epen en Slenaken.**

6. Wij staan voor een woonbeleid voor jong en oud

PRO vindt het de hoogste tijd voor een Actieplan Wonen. Onze gemeente kent een tijdelijk (tot 2026; bron: STEC rapport december 2021) tekort aan betaalbare starterswoningen, waardoor mogelijk meer dan gebruikelijk jonge mensen wegtrekken uit de dorpen of niet kunnen terugkeren na hun opleiding. Daarnaast is er op korte én lange termijn, dus structureel, behoefte aan allerlei soorten seniorenwoningen. Nu blijven senioren noodgedwongen in hun te grote huizen zitten, waardoor de doorstroming stagneert.

PRO actieplan

1. Het stimuleren van de bouw van woningen voor starters van vandaag.

- Denk daarbij aan duurzame, flexibele prefab-woningen. Snel te bouwen en ook weer af te breken en elders op te bouwen bij overschot. Op onze website

Bijkomende uitdaging is dat de woningvoorraad in onze gemeente voor een relatief groot deel uit oudere, slecht geïsoleerde woningen bestaat.

vind je voorbeelden van zulke woningen die verrassend ruim en toch goedkoop zijn en bovendien makkelijk te verplaatsen, zelfs na tientallen jaren gebruik.

- Denk ook aan kluswoningen en tiny houses.

- PRO ziet geen heil in extra, prijsopdrijvende leningen voor starters, maar wel in het vergroten van een goed aanbod.
- Het bevorderen van tijdelijke starterswoningen in álle kernen. Een kern met plaats voor oud én jong biedt kansen voor het verenigingsleven en het samen zorgen voor de leefomgeving.
- PRO spreekt waardering uit voor de jonge mensen die zich in Mechelen hebben verenigd in het CPO (Collectief Particulier Opdracht-geverschap) project. Door een motie heeft PRO een oproep gedaan om hen duidelijkheid te geven over de haalbaarheid van hun plannen. PRO zal bewaken dat besluitvorming over dit project niet nodeloos wordt vertraagd.

2. Inzetten op seniorenwoningen in alle soorten en maten.

- Dit brengt de verhuisketen op gang en zorgt voor een goede doorstroom, waardoor meer huizen voor jongere doelgroepen

beschikbaar komen. Ondernemers, projectontwikkelaars en woningbouwcorporaties worden actief uitgenodigd om met goede plannen te komen. Er is behoefte aan zowel koop- als huurwoningen in diverse prijsklassen.

- Denk ook aan verbouw/nieuwbouw van oude panden/complexen.
- Denk daarbij aan seniorenwoningen in alle kernen. Ouderen kúnnen kiezen om te (gaan) wonen in een kern met meer voorzieningen, maar moeten ook de keuze hebben om in hun vertrouwde kleine kern te blijven wonen. Daarbij moet de beschikbaarheid worden gegarandeerd van adequate vervoersvoorzieningen: openbaar vervoer, belbus of wellicht een burgerinitiatief.

3. Maak altijd een koppeling met de energietransitie.

- PRO eist dat alle nieuwbouw (nagenoeg) energieneutraal

moet zijn.

- Maak een slim actieplan voor het aanpassen en verduurzamen van oude woningen. Als een woning(complex) verbouwd moet worden voor senioren of starters neem dan meteen energiebesparende aanpassingen mee. Faciliteer, informeer en steun als gemeente.
- Bestem een aantal prefab-woningen als wisselwoningen met een lage huurprijs, zodat (groepen) huiseigenaren, huurders van verouderde flatwoningen etc. tijdelijk onderdak hebben als hun huizen moeten worden aangepakt. Help ondernemers die dit willen organiseren.

4. Bekijk het huizenbestand op klimaatbestendigheid.

- PRO eist dat alle nieuwbouw (nagenoeg) energieneutraal moet zijn. Welke huizen zijn gevoelig voor wateroverlast? Zijn aanpassingen nodig? Moeten er woningen verplaatst

worden? PRO wil dat de gemeente meedenkt en faciliteert.

- Géén bouwvergunning voor nieuwbouw op plaatsen met overstromingsrisico.
- Stimuleer het vasthouden van hemelwater, bijvoorbeeld 'ontsteden' van tuinen, afkoppelen van regenpijpen, help burgers actief hiermee. Alleen een regenton gratis als die wordt aangesloten op de eigen dakafvoer.

5. Faciliteer

mantelzorgvoorzieningen.

- Kinderen die voor hun ouders willen zorgen (of andersom in geval van kinderen met een beperking) en mensen in vergelijkbare mantelzorgsituaties moeten de gelegenheid krijgen een tijdelijke woning (tiny house, prefab wisselwoning) in hun tuin te plaatsen. Dan wel nadrukkelijk vastleggen dat dit tijdelijk moet zijn!

•

6. Denk creatief en creëer zo win-win situaties.

- De school in Eys is te groot en het gebouw is op. Ouders gaan nu vaker naar Simpelveld omdat daar ook kinderopvang is. Compactere nieuwbouw maakt plaats voor een eigen dagopvang én extra woningen voor starters. Die zorgen dan met hun gezinnen weer voor aanwas en dus behoud van de school. PRO wil actief met het schoolbestuur en de dagopvang aan de slag om dit plan te bespreken.
- Onderzoek mogelijkheden om vooral statushouders mét gezinnen te huisvesten in kernen waar de scholen te klein dreigen te worden, zoals Epen en Eys. Denk ook hierbij aan tijdelijke prefabwoningen.
- Maak het vakantiepark op Landsrade, net als in 2015, beschikbaar voor statushouders. Wij zijn immers een gastvrije gemeente en zo kunnen we voorzien in de behoefte aan woonruimte voor uit asielzoekerscentra uit-

stromende statushouders. Ons biedt dit bovendien de kans om hen alvast inburgering op maat aan te bieden, dus kennismaking met ons dialect en onze tradities.

- Om de vitaliteit ook in de kleine kernen te bevorderen kan de gemeente ondernemers faciliteren die met vernieuwende concepten komen om een levensvatbaar bedrijfje te starten, bv. een kapper annex buurtwinkel; boerderijwinkel met theetuin.

7. Hanteer voor de komende jaren een zelfbewoningsplicht.

- Op korte termijn is dit nodig om te voorkomen dat huizen worden gekocht voor commerciële verhuur aan toeristen.

8. Bij het toewijzen van een huurwoning van een woningstichting of corporatie krijgen inwoners uit Gulpen-Wittem zo mogelijk voorrang.

- Dit uitgangspunt moet, net als

het voorgaande, worden opgenomen in het huisvestingsbeleid dat gaat worden vastgesteld begin 2022.

9. Monitor de woonbehoefte elke twee jaar.

- Dit is noodzakelijk om beter in te kunnen spelen op de actuele, mogelijk verander-ende situatie. Zo zullen er door het meer thuis kunnen werken mogelijk meer mensen in het Heuvelland willen blijven en/of komen wonen en kloppen de krimpverwachtingen niet meer.

10. Last but not least: Bezint eer gij begint!

- Kijk goed uit waar je iets bouwt of afbreekt. Nieuwe en vernieuwende architectuur waar dat past maar ook met respect en in evenwicht met bestaande, waardevolle panden en dorpsgezichten. We kijken uit naar de cultuurhistorische waardenkaart van de gemeente, waaraan al lang gewerkt is. Nieuwbouw- en verbouwplannen dienen altijd getoetst te worden aan deze kaart.

Actiepunten

- 1. Wij stellen een Actieplan Woningmarkt op dat structureel méér seniorenwoningen oplevert en tijdelijk meer starterswoningen.**
- 2. Nieuwbouw is slechts toegestaan van energieneutrale woningen.**
- 3. Het huisvestingsbeleid bevat zo mogelijk zelfbewoningsplicht van koopwoningen en voorrangspolitie bij de toewijzing van sociale huurwoningen.**
- 4. Partnerschap aangaan met woningbouwcorporaties om samen doelen te realiseren.**

7. Wij stellen grenzen aan de groei van het toerisme

Gastvrije gemeente

PRO Gulpen-Wittem koestert haar imago als gastvrije gemeente. Wij ontvangen graag toeristen die onze kernkwaliteiten waarderen. Zij komen om te genieten van rust en landschappelijke schoonheid en worden daarbij graag ontvangen én verwend door onze ondernemers.

De laatste jaren is er een grote toename van verblijfsaccommodaties te zien, waaronder het park te Euverem en talloze B&B's. Campings, zoals op de Gulperberg die vroeger in de winter leeg en stil waren, bieden nu jaarrond onderdak. Veel mensen komen er graag en knappen op van een week of weekendje Heuvelland!

Ook dagjesmensen weten onze gemeente – zeker in Corona tijd – steeds meer te vinden voor een mooie wandeling of een uitdagende fietstocht. En ook zij strijken daarbij

graag neer op een terras of eten een hapje in een van de vele restaurants.

Dit alles zorgt voor veel werkgelegenheid voor onder-nemers en hun personeel uit onze en omliggende gemeentes. Ook biedt het jongeren een kans om wat bij te verdienen in vakanties en weekenden.

De uitstraling is nog groter wanneer er gegeten wordt met lokale producten en gedronken met een biertje van onze eigen brouwerijen. En doordat ook toeristen onze winkels bezoeken hebben de eigen inwoners een uitstekend voorzieningenniveau.

De keerzijde

Toerisme moeten we dus koesteren. Maar bedreigingen zijn er ook! Als er accommodaties bijkomen zal dit tot verzadiging van de huidige markt leiden.

Door een steeds groter aanbod van vakantiewoningen en de soms stille maar gestage uitbreiding van campingplaatsen zullen ook de groene panorama's verdwijnen en wordt de open ruimte steeds kleiner.

Te veel verkeer verstopt onze sfeerrijke landweggetjes, het is op bepaalde dagen echt niet meer leuk om te wandelen of te fietsen. Onze eigen inwoners ervaren ook steeds meer overlast en klagen daarover. Het risico bestaat dat juist de rustzoekende toeristen op den duur wegblijven en elders hun heil gaan zoeken, hetgeen de doodsteek zou zijn voor veel van de huidige ondernemers.

Daarom willen wij grenzen stellen aan de groei

We hanteren ten aanzien van uitbreiding van verblijfsaccommodatie het 'nee, tenzij' principe. Dat betekent dat we van harte ja zeggen tegen ondernemers die hun accommodatie een kwaliteitsimpuls willen geven en

eventueel een ander/nieuw publiek willen aantrekken. Wij willen dat graag faciliteren, maar wij zeggen duidelijk nee tegen verdere uitbreidingen. Alleen in speciale gevallen kan hiervan worden afgeweken, bijvoorbeeld t.b.v. het behoud van een belangrijk monument.

Dit geldt ook voor campings. Dus wél verbeteringen, rekening houdend met nieuwe ontwikkelingen zoals camperplaatsen of *glamping* (glamour camping) maar géén uitbreiding, in principe ook niet van het jaarrond kamperen.

Ook hierbij geldt: 'nee, tenzij' PRO-Gulpen Wittem wil er daarbij voor waken dat er voldoende goede accommodaties overblijven voor mensen met een kleinere beurs.

Kwaliteitstoerisme

Wel willen we zo veel mogelijk sturen op de toerist die we het liefste zien: mensen die houden van rust en natuur en/of het gemoedelijk en gezellig samen genieten van al het

goede uit ons Heuvelland. Wij maken daarbij graag gebruik van de kennis en kunde van ondernemers.

Dit betekent dat samenwerking van en met toeristische ondernemers wordt gezocht om met elkaar het kwaliteitstoerisme te bevorderen. Daarbij valt te denken aan stiltezoekers, vogelspotters en mensen op zoek naar spiritualiteit. Door diverse arrangementen aan te bieden worden gasten uitgenodigd om bv. cultuur op te snuiven, een wijnproef weekend te beleven of juist een weekend totale stilte te ervaren.

Dagjesmensen

Dagjesmensen kunnen verleid worden (met bv. kortingsbonnen) om hun auto te parkeren op terreinen aan de rand van het toeristisch gebied en over te stappen op kleine, elektrische busjes met een route langs toeristische hotspots. Wij zullen de ondernemer die dit gaat opzetten graag helpen. Op die parkeerplaatsen (en elders in de gemeente) zorgen we voor voldoende oplaadmogelijkheid

voor elektrische fietsen en auto's. Op enkele, ál te drukke dagen van het jaar, zoals de eerste mooie lentedag of bij sneeuw moeten gasten ontmoedigd worden om nog te komen, in het uiterste geval door het afsluiten van de toegangswegen.

Wij willen een limiet stellen aan het aantal georganiseerde tochten, zoals groepen van (elektrische) scooters, autorally's en fietswedstrijden. In het hoogseizoen kan minder dan in meer rustige maanden.

Er worden twee camperplaatsen zonder luxe voorzieningen aangewezen om wildkamperen te voorkomen. Toeristenbelasting wordt geïnd middels een QR-code op de standplaats. Tegen wildkampeerders wordt handhavend opgetreden.

Wij willen kijken naar mogelijkheden om (bestaande) paden en holle wegen te scheiden zodat de diverse gebruikers zoals wandelaars en

mountainbikers elkaar minder zullen hinderen, maar we verwachten van de andere kant ook van onze bewoners en gasten dat ze elkaars

hobby respecteren en rekening houden met ieders eigen manier om te recreëren.

Rol Visit Zuid-Limburg en digitalisering

Visit Zuid-Limburg Gulpen-Wittem moet een sterkere rol krijgen. Nu is het vooral een winkel voor streekproducten. Zij kan bv. een duidelijker rol krijgen bij het promoten van arrangementen en lokale activiteiten. PRO-Gulpen

Wittem wil ervoor zorgen dat de Gemeente en Visit Zuid-Limburg samen een toeristisch platform maken met informatie over en links naar wandelroutes, fietsverhuurders, evenementen, buslijnen etc. Nu is alle informatie erg versnipperd.

Actiepunten

- 1. PRO stelt grenzen aan de groei van het toerisme en hanteert daarbij het uitgangspunt dat verdere uitbreidingen van bestaande accommodaties (inclusief campings) niet zijn toegestaan, tenzij er sprake is van een aantoonbare en noodzakelijke kwaliteitsimpuls.**
- 2. De gemeente neemt het voortouw om samen met de toeristische ondernemers te komen tot een actieplan dat moet leiden naar meer kwaliteitstoerisme'.**
- 3. PRO wil dat bij het ontwikkelen van toeristisch beleid, naast economische belangen, ook het welzijn van onze inwoners een belangrijke rol dient te spelen.**
- 4. PRO wil dat er, eventueel in samenwerking met lijn-50 gemeenten, onderzoek wordt gedaan naar de mogelijkheden om aan de randen van het toeristisch gebied, parkeerplaatsen in te richten om van daaruit een**

toeristische route te volgen langs hotspots.

- 5. De uitgangspunten en doelstellingen van CitaSlow dienen in een duidelijk plan vastgelegd te zijn, zodat CitaSlow ook echt een rol kan gaan spelen in de omslag naar kwaliteitstoerisme.**
- 6. Georganiseerde tochten over onze wegen krijgen een meldingsplicht. PRO Gulpen-Wittem ziet graag een digitale evenementenkalender, waarbij deze groepen zich moeten aanmelden zodat meer regulatie mogelijk is. Stel daarbij een maximum in per dag/weekend. Vol is dan vol.**
- 7. Zet technische middelen in voor deze en andere verkeersregulatie (zie ook de laatste alinea van hoofdstuk 10).**

8. Wij houden van kunst en cultuur

Tradities en verenigingen

Gulpen-Wittem kent een rijke traditie van harmonieën, fanfares en schutterijen. PRO koestert die traditie, zij kleurt onze dorpen en verbindt onze inwoners. Door samenwerking tussen de verenigingen kunnen deze worden behouden voor de toekomst.

Corona heeft veel verenigingen getroffen door uitstel en afstel van voorstellingen en activiteiten. Dit heeft vaak geresulteerd in afname van leden en vrijwilligers. Wij willen extra aandacht om ledenaantallen en organisaties te steunen op basis van hun vragen. In samenwerking met het Huis van de Kunsten willen wij hiervoor de beste ondersteuning bieden.

Beeldbepalende kunstevenementen

Beeldbepalende kunstevenementen willen wij stimuleren als zij worden

georganiseerd met respect voor de inwoners, het landschap en onze dorpen. Evenementen die van onderop, door inwoners, worden georganiseerd, zoals de Poorten van Reijmerstok en de Kunstroute, maar ook initiatieven zoals Kunstdagen Wittem en de Open Monumentendag omarmen wij en de gemeente faciliteert bij de uitvoering daarvan.

Burgerinitiatieven

Burgerinitiatieven die kunst en cultuur in de dorpen uitdragen worden gestimuleerd. Daarbij is samenwerking tussen verenigingen, ondernemers, kunstenaars en inwoners het uitgangspunt. Ook kleine en tijdelijke initiatieven (met name van jongeren) willen we laagdrempelig en financieel verantwoord steunen. Samenwerking en cultureel ondernemerschap worden daarbij beloond.

Culturele instellingen

Wij willen onze positie te midden van de vele culturele instellingen in Zuid-Limburg gebruiken om onze gemeente als podium in te zetten en zo het culturele aanbod voor inwoners en bezoekers te verbreden. Buitenplaats Kasteel Wijlre is een bekend icoon in onze gemeente, waar natuur, historie en kunst samenkomen. Wij zetten ons in om deze historische plek, samen met partners zoals de provincie Limburg, voor onze regio te behouden.

Bibliotheken

Onze gemeente kent twee bibliotheken. De openbare bibliotheek in Gulpen ontwikkelt zich door tot kenniscentrum voor alle inwoners van onze gemeente. De bibliotheek is een volwaardige sociaal-maatschappelijke instelling met aandacht voor (digitale) geletterdheid van 0-99, waarin samenwerking met andere maatschappelijke instellingen en het onderwijs belangrijk is naast het aanbod van collectie en programmering.

De bibliotheek in Epen wordt gerund door vrijwilligers en heeft een belangrijke lokale functie. We willen hierin samenwerking met de openbare bibliotheek stimuleren.

Kunst verbindt

Kunst verbindt, lokaal en (inter)nationaal. Het zet ons aan het denken, over onszelf en over de samenleving. Het draagt bij aan een beter sociaal milieu, betere omgangsvormen tussen mensen en beter begrip tussen culturen. Dorpen die een minibieb bij het gemeenschapshuis willen plaatsen kunnen hiervoor een eenmalige bijdrage ontvangen!

Onderwijs

Wij willen inzetten op het voorkomen van taalachterstanden bij kinderen. Dat willen we doen door onze partners bibliotheek, peuterspeelzalen en het onderwijs samen te brengen om een gezamenlijke gezinsaanpak op te zetten. Muziekscholen bestaan niet meer. PRO Gulpen-Wittem betreurt dit en wil muziekonderwijs terug op de

4 KWALITEITS- ONDERWIJS

Toegang tot cultuur

Wij zijn gecharmeerd door het initiatief in Parkstad om groepen scholieren op gunstige voorwaarden toegang te bieden tot musea en theatervoorstellingen en daarvoor vervoer beschikbaar te stellen (de CultuurBus). Zo mogelijk willen wij onze scholen graag laten aanhaken.

Actiepunten

- 1. Coronahulp voor verenigingen om weer aan te sterken.**
- 2. Kleine initiatieven (van jongeren) zonder stichting mogelijk maken.**
- 3. De gemeente als podium voor grote cultuur uit de steden.**
- 4. De gemeente stimuleert Minibiebs met een eenmalige toekenning van 100 euro.**
- 5. Muziekonderwijs wordt door de gemeente actief gestimuleerd.**
- 6. Aansluiting bij de CultuurBus proef in Parkstad.**

9. Wij zorgen voor een betaalbaar accommodatiebeleid

Verenigingen draaien op vrijwilligers

Gulpen-Wittem heeft gelukkig nog altijd een rijk en gevarieerd verenigingsleven. PRO vindt dat dat zo moet blijven. Dankzij de verenigingen zijn sport en cultuur voor iedereen laagdrempelig binnen handbereik. Deze activiteiten worden veelal draaiende gehouden dankzij de inzet van vrijwilligers. Subsidies helpen daarbij, maar deze zijn onvoldoende om de gemeenschapshuizen en sportcomplexen voor te bereiden op de eisen van deze eeuw, met name energieneutraliteit (zonnepanelen op alle daken, warmtepompen) en ventileerbaarheid.

Keuzes maken

Er zullen keuzes gemaakt moeten worden en PRO wil deze onder ogen zien. Nu al werken verenigingen (dorps)grensoverschrijdend samen en die ontwikkeling zal doorzetten.

Dan is het een logische beslissing om ook accommodaties te delen.

Slimme combinaties

Daarbij zijn slimme combinaties mogelijk, ook wel cross-overs genoemd, en PRO vindt dat de gemeente zulke oplossingen moet faciliteren met geld, menskracht en middelen. Waar denken we dan aan? Accommodaties, met name gemeenschapshuizen en sportcomplexen, zijn ook belangrijke ontmoetingsplekken. Als het aan PRO ligt wordt bij toekomstige ontwikkelingen altijd nagedacht of woon- en werkfuncties gecombineerd kunnen worden met ontspanningsplekken en omgekeerd. Lichtend voorbeeld in onze gemeente is het voormalige Sophianum in Nijswiller.

In Wijlre moet het Wielderhoes opgeknapt worden en aangepast aan de eisen van deze tijd met betrekking tot onder meer ventilatie, toegankelijkheid en energiegebruik. Dat kost veel geld. Wij hopen dat dit project wordt opgepakt in samenhang met de Gebiedsvisie Wijlre-Oost en vertrouwen erop dat het Bewonersnetwerk de belangen van alle betrokkenen behartigt inclusief het Wielderhoes stichtingsbestuur.

Het Patronaat in Epen is ook aan vervanging toe. Dat gebouw, hoe fraai ook, voldoet geheel niet aan de eisen van deze tijd. Wij hopen dat ook hier een integrale oplossing kan worden gevonden door en voor bewoners van het dorp.

10. Wij passen goed op úw geld

Verantwoording

PRO Gulpen-Wittem wil op een verantwoorde en duurzame wijze omgaan met de financiële middelen van de gemeente. Voorstellen moeten gebaseerd zijn op goed doordachte en onderbouwde plannen en kunnen rekenen op draagvlak bij de burgers. Plannen moeten passen in de lange termijn visie van de gemeente. Ze moeten uitlegbaar zijn en alternatieve oplossingen moeten helder en duidelijk onderbouwd zijn.

Zero-based begroten

Dankzij PRO-Gulpen Wittem is in onze gemeente het zogenaamde zero based begroten ingevoerd. Het komt er kort op neer dat het geld dat je niet hebt uitgegeven weer terug komt in de kas. Klinkt heel logisch en dat doe je thuis ook, maar het was zeker niet altijd de gangbare praktijk. Dankzij PRO is daar verandering in gekomen en dat willen we zo houden.

Belastingen willen we alleen trendmatig verhogen. De

afvalstoffenheffing zal kostendekkend moeten blijven waarbij het uitgangspunt zal zijn dat de vervuiler betaalt. Daarbij hebben we wel aandacht voor de belastingdruk voor de lagere inkomens.

Belastingen alleen trendmatig verhogen

Belastingen willen we alleen trendmatig (rekening houdend met prijsstijgingen) verhogen. Voor de Onroerend Zaak Belasting (OZB) willen we bij de vaststelling van de tarieven nadrukkelijk rekening houden met de forse stijging van de huizenprijzen. Daarvoor moet in de tarieven gecorrigeerd worden zodat burgers niet geconfronteerd worden met extra woonlasten.

Keuzes maken

We zijn ons er van bewust dat er keuzes gemaakt moeten worden die een beroep gaan doen op het financiële huishoudboekje van de gemeente.

PRO Gulpen-Wittem wil daarbij vooral financiële middelen inzetten op het gebied van het sociaal domein, leefbaarheid, duurzaamheid en de energietransitie en het tegengaan van energiearmoede.

Energiearmoede

In de begroting willen we geld gaan vrijmaken (minimaal € 300.000) voor het creëren van een zogenaamde duurzaam revolverend fonds. Uit dit fonds kan de energiearmoede worden bestreden en kunnen plannen van burgers gefinancierd worden die voldoen aan de duurzaamheidsdoelstellingen van de gemeente. Rente en aflossing vloeien weer terug in dit fonds en kunnen weer gebruikt worden voor nieuwe initiatieven. Dit werkt beter dan alleen maar subsidies verstrekken, waarbij het geld uiteindelijk een keer op zal zijn.

Voldoende reserves

Een financieel gezonde gemeente moet reserves hebben om reële risico's op te kunnen vangen, maar een gemeente is geen spaarclub die

als doel heeft om het eigen vermogen te maximaliseren. Het zogenaamde weerstandsvermogen is de indicator daarvoor die aangeeft hoe goed je eventuele tegenvallers kunt opvangen. In de begroting van 2022 staat deze indicator op ruim 2,5 hetgeen als uitstekend gekwalificeerd kan worden. Tegelijkertijd is de belastingdruk in Gulpen-Wittem één van de hoogste in Limburg.

PRO kiest ervoor om dit anders aan te pakken en een reservepositie aan te houden waarbij de indicator voor het weerstandsvermogen rond de 1,5 komt te liggen. Dit verdient nog altijd de kwalificatie ruim voldoende.

Hierdoor kunnen we waar mogelijk de belastingdruk voor onze inwoners verlagen, duurzame investeringen doen en bijvoorbeeld inzetten in preventie binnen het sociale domein, waardoor we uiteindelijk geld besparen op de goede manier.

11. Wij werken aan een veilige gemeente

Fysieke en sociale veiligheid

Veiligheid heeft betrekking op fysieke en sociale veiligheid. Bij fysieke veiligheid gaat het bijvoorbeeld om veilige fietsroutes en veilige oversteekplaatsen. We willen ons blijven inzetten om deze voorzieningen te verbeteren. Een ander aspect van fysieke veiligheid betreft de bereikbaarheid van politie, brandweer en ambulance. Inwoners moeten daarop kunnen vertrouwen.

Sociale veiligheid gaat vooral om het beschermd voelen in de meest brede zin van het woord. Preventie speelt daarbij een belangrijke rol en de zichtbaarheid van een "wijkagent" is dan ook noodzakelijk. Samenwerking tussen politie, Boa's, zorgpartners en woningbouwcoöperaties moet zorgen voor rust in de buurt en goede begeleiding van kwetsbare inwoners met psychische problemen.

Ook blijven wij inzetten op een daadkrachtige aanpak van huiselijk geweld.

Klimaat

De watersnoodramp van juli 2021 heeft ons met de neus op de feiten gedrukt dat ook wij, letterlijk, in gevaar zijn. PRO wil daarom nu ingrijpen en maatregelen aanbieden aan en onder de aandacht brengen van inwoners zoals ontstening van verharde oppervlakten en afkoppeling van regenwater van het riool.

Verkeer

Veiligheid betekent ook dat op piekmomenten het verkeer moet worden gereguleerd:

- PRO Gulpen-Wittem is daarom bereid om wegen af te sluiten om wandelaars en rustzoekers de ruimte te geven op drukke dagen.
- PRO Gulpen-Wittem wil samen

met buurgemeenten op zoveel mogelijk plekken plaatsing van decibelmeters voor gemotoriseerd verkeer, sowieso bij alle flitspalen.

- PRO Gulpen-Wittem blijft aandringen op een zo uitvoerig mogelijke handhaving met bijbehorend verbaliserend optreden.